

Ferdynand St. Pasternak

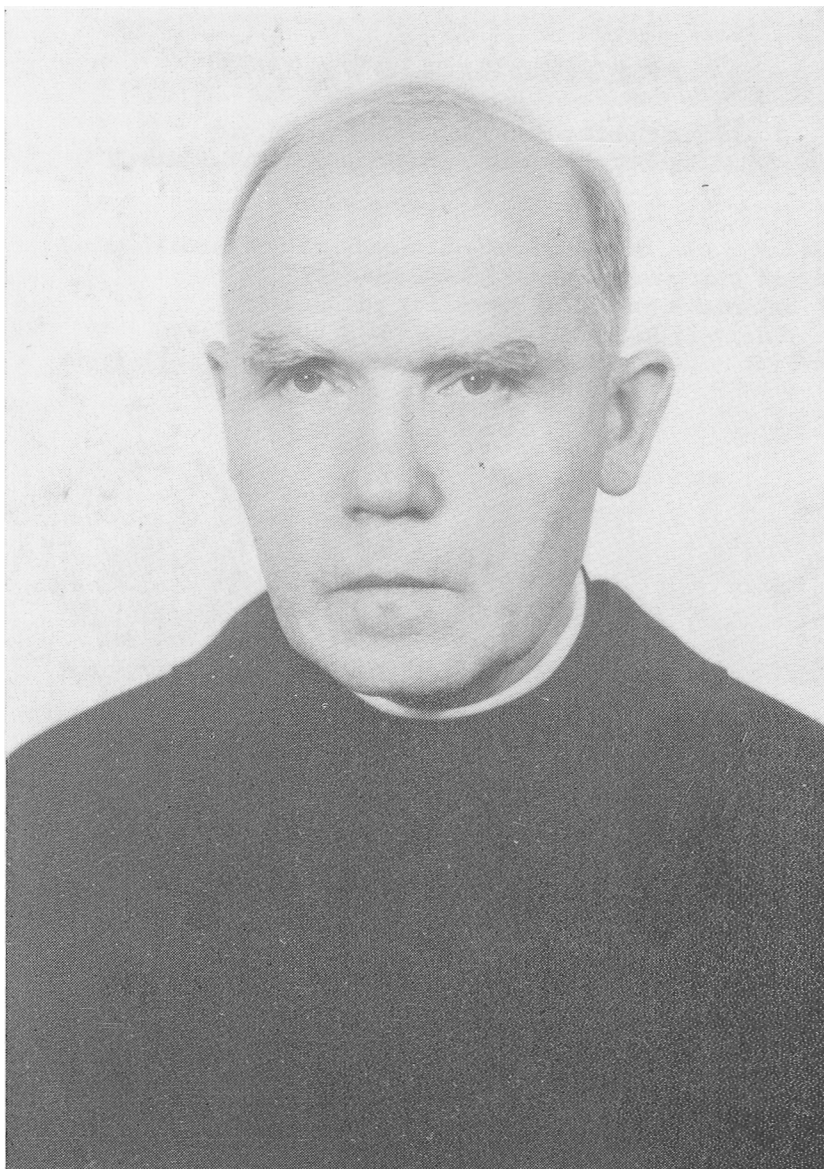
Biografia i bibliografia prac naukowych o. prof. Joachima Romana Bara OFM Conv.

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 25/1-2, 5-30

1982

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ks. prof. dr Roman Joachim Bar OFMConv.

*Księdzu Romanowi Joachimowi Barowi
z zakonu OO. Franciszkanów,
profesorowi nadzw. na Wydziale Prawa Kanonicznego
Akademii Teologii Katolickiej, w Warszawie,
kierownikowi Katedry historii źródeł i literatury prawa
kanonicznego, wieloletniemu zastępcy redaktora naczelnego
„Prawa Kanonicznego”, niniejszy numer z poświęconymi
Mu pracami Jego przyjaciół i kolegów,
wyrażających w ten sposób swoje uznanie i uszanowanie
w Jego 70-lecie urodzin ofiaruje*

*Wydział Prawa Kanonicznego
Akademii Teologii Katolickiej
w Warszawie*

**BIOGRAFIA I BIBLIOGRAFIA PRAC NAUKOWYCH
O. PROF. ROMANA JOACHIMA BARA OFM Conv.**

Poświęcając niniejszy numer kwartalnika „Prawo Kanoniczne” O. Prof. Joachimowi Barowi, długoletniemu wykładowcy na Wydziale Prawa Kanonicznego ATK oraz wytrawnemu badaczowi źródeł prawa, a także promotorowi wielu cennych prac naukowych i inicjatyw edytorskich na tymże Wydziale, nadto długoletniemu redaktorowi tegoż kwartalnika, zarówno Wydział Prawa Kanonicznego, jak i Redakcja kwartalnika „Prawo Kanoniczne”, wreszcie koledzy i uczniowie pragną w tej formie złożyć Czcigodnemu Jubilatowi wyrazy szczerego uznania i wdzięczności. Od szeregu bowiem lat był on na Wydziale jednym z najbardziej czynnych i pracowitych, a przy tym inspirujących różnego typu działania naukowe pracownikiem naukowym tegoż Wydziału, cenionym i ofiarnym. Wyrazem tego uznania i wdzięczności są artykuły stanowiące zawartość tego tomu, opracowane przez autorów z różnych ośrodków naukowych w Polsce, które otwiera szkic biograficzny i bibliografia prac naukowych Dostojnego i wielce zasłużonego Profesora. Jest to skromny hołd dla Jego wysiłków i owoców pracy naukowej wieńczącej najbardziej chyba twórczy, choć jeszcze nie zamknięty jej okres, przy tym na pewno niewspółmierny z pełną, całościową i wyczerpującą oceną na jaką zasługuje.

Niech więc będzie dla Dostojnego Profesora wyrazem uznania i wdzięczności, ale niech będzie zarazem szczerym impulsem do dalszych badań i publikacji, których kanoniści polscy życzą Ojcu Profesorowi, spodziewają się i oczekują.

1. Biografia

Roman (imię zakonne Joachim) Bar urodził się dnia 13 lipca 1912 r. w Kosinie, woj. rzeszowskie, jako syn Stanisława i Katarzyny z domu Czerak. Rodzice posiadali małe gospodarstwo rolne, nadto ojciec był cenionym rzemieślnikiem — tkaczem. Do szkoły ludowej uczęszczał przez cztery lata (1918—1922) w miejscowości rodzinnej, ośmioklasowe gimnazjum rozpoczął w Łańcucie w 1922 r., a kontynuował je we Lwowie; egzamin dojrzałości złożył w X Państwowym Gimnazjum we Lwowie w 1931 r. Jeszcze w czasie studiów gimnazjalnych wstąpił do zakonu OO. Franciszkanów, nowicjat rozpoczął 14 IX 1927 r. w Łagiewnikach k. Łodzi, profesję czasową złożył 15 IX 1928 r., profesję wieczystą 14 VII 1933 r.

Studia filozoficzno-teologiczne odbył w Wyższym Seminarium Duchownym OO. Franciszkanów w Krakowie (1931—1932) i na Wydziale Teol. Uniw. Jana Kazimierza we Lwowie (1932—1936). Święcenia kapłańskie przyjął 30 VI 1935 r.

Jako magister teologii udał się potem na studia prawa kanonicznego do Rzymu. Tutaj w Pontificium Institutum Utriusque Juris (już wówczas włączonym do P. Ateneum Lateranense) uzyskał w 1939 r. doktorat prawa kanonicznego, nostryfikowany po II wojnie światowej na Wydziale Teologii Uniwersytetu Warszawskiego.

Zaraz w jesieni 1939 r., mimo rozpoczętej wojny, rozpoczął wykłady w Wyższym Seminarium OO. Franciszkanów w Krakowie. Uczył prawa kanonicznego, przez kilka lat zastępował wykładowcę historii Kościoła. Nadto w latach 1953—1956 wykładał prawo kanoniczne w Studium Generalnym OO. Dominikanów w Krakowie i w latach 1956—1964 w Arcybiskupim Seminarium Duchownym w Krakowie. W 1964 r. podjął zajęcia na Wydziale Prawa Kanonicznego ATK w Warszawie, początkowo jako adiunkt, a od 1 X 1966 r. jako docent etatowy. W styczniu 1973 r. otrzymał nominację na profesora nadzwyczajnego.

Na Wydziale Prawa Kanonicznego ATK kierował od roku 1966 katedrą historii źródeł oraz literatury prawa kanonicznego. Miał wykłady z historii instytutów prawa kanonicznego, z prawa osobowego (zakony i osoby świeckie), a przez kilka lat z prawa rzeczowego (miejsca święte). Również przez kilka lat wykładał metodologię. Równocześnie pracował od 1964 r. w Redakcji czasopisma wydziałowego „Prawo Kanoniczne” początkowo jako sekretarz, a od 1966 r. jako zastępca redaktora naczelnego. Należał do kilku komisji senackich, m. in. do komisji bibliograficznej, którą zorganizował i kierował przez kilka lat. Od 1966 r. prowadził seminarium swego przedmiotu, zajmując się głównie aspektem historycznym prawa kanonicznego. W ostatnich latach miał stale wykład monograficzny dla doktorantów.

W zakonie OO. Franciszkanów spełniał o. Bar liczne i odpowiedzialne funkcje, nie przerywając pracy dydaktycznej. Był wicerektorem Wyższego Seminarium Duchownego OO. Franciszkanów w Krakowie, potem rektorem przez dwa lata, trzykrotnie kustoszem, należał przez wiele lat do rady prowincjalnej, wreszcie wybrano go prowincjałem w 1971 r. Potem przez trzy lata spełniał urząd wikariusza generalnego zakonu w Rzymie.

W Kurii Metropolitalnej w Krakowie spełniał funkcje egzaminatora młodych księży pragnących uzyskać jurysdykcję do spowiadania, brał udział w licznych procesach beatyfikacyjnych jako promotor wiary, a jako wicepostulator prowadził sprawę Służebnicy Bożej Anieli Salawy i bł. Maksymiliana Kolbego (na terenie archidiecezji krakowskiej). Nadto z ramienia Kurii Metropolitalnej Kra-

kowskiej albo Sekretariatu Prymasa Polski przeprowadzał wizytacje i pomagał zakonom żeńskim w charakterze kuratora. Brał udział w wielu kapitułach generalnych zakonów jako doradca. Pomagał kilkunastu zakonom w ułożeniu lub odnowie konstytucji zakonnych.

Z pracą dydaktyczną i administracyjną łączył o. Bara ożywioną pracę pisarską i wydawniczą, o czym świadczy zebrana niżej bibliografia. Mimo ciągle zagrożonego zdrowia (choroba serca od 1942 r.) poświęcał o. Bara każdą wolną chwilę pracy naukowej, przygotowując liczne publikacje. Wszystkie ważniejsze prace o. Bara są oparte na obszernych źródłach, często rękopiśmiennych, dlatego zabierały mu wiele czasu. Potrafił też nieraz dobierać sobie współpracowników i inicjować prace zespołowe, co zasługuje na szczególnie podkreślenie. Mimo zaangażowania naukowego nie wymawiał się o. Bar od artykułów popularnych czy okolicznościowych, o ile wymagał tego pożytek społeczny.

Publikacje naukowe o. Bara można zgrupować w cztery działy: a) bibliografie, b) prawo osobowe, c) prawo beatyfikacyjne, d) historia prawa kanonicznego, zwłaszcza zakonnego.

a) Bibliografia

Ten krótki przegląd dorobku naukowego Ks. Prof. Bara rozpocznę od omówienia — wprawdzie nie pierwszej chronologicznie, ale niezmiernie ważnej zarówno w wymiarach krajowych jak i zagranicznych dziedzinie jego inicjatyw i osiągnięć bibliograficznych. Wiąże się to w pewien sposób z okresem okupacji niemieckiej, która uniemożliwiła młodemu doktorowi po studiach rzymskich normalną pracę dydaktyczną i publikacyjną, a równocześnie z nadszarpniętym stanem zdrowia (choroba serca), który pozwalał wówczas jedynie O. Barowi na żmudne wprawdzie, ale ograniczone miejscem poszukiwania biblioteczne i archiwalne. Owocem tych poszukiwań, prowadzonych na tym etapie łącznie z O. prof. Zmarzem O.F.M.Conv. w Krakowie jest dwutomowa retrospektywna *Polska Bibliografia prawa kanonicznego* od wynalezienia druku do 1940 r. (T. II za lata 1800—1940) wydana nakładem Towarzystwa Naukowego KUL w 1947 i 1960 (T. I), a uzupełniona już później samodzielnie przez O. Bara za lata 1940—1956, drukowana częściowo najpierw w „Rocznikach Teologiczno-Kanonicznych” w r. 1949, a następnie w „Prawie Kanonicznym” w 1958 r. (nr 1 ss. 53) ¹.

¹ Podkreślić należy, iż drukowany *Wykaz treści Ateneum Kapł. za lata 1909—1939*, drukowany w tymże czasopiśmie od r. 1947 do 1950 ma charakter pracy bibliograficznej sensu stricto. Podobny charakter ma *Wykaz treści Ruchu Biblijnego i Liturg. za lata 1948—1957*, drukowany w tymże czasopiśmie w r. 1959 oraz *Wykaz treści Polonia Sacra*

Ta dwutomowa bibliografia retrospektywna, została bardzo pozytywnie oceniona przez wybitnych uczonych polskich i zagranicznych w licznych recenzjach², stała się też później i aż do dziś nieodzownym źródłem i drogowskazem dla wszelkich badań naukowych z zakresu nauk prawnych i historii. Jak słusznie podkreślają recenzenci — ocalała to wszystko ze spuścizny naukowej wieków poprzednich, co w sposób nieodwracalny zostałoby utracone na skutek zniszczeń wojennych tak wielu bibliotek i zespołów archiwalnych w Polsce³.

Niezależnie od dokonanego dzieła — twórcza inicjatywa O. prof. Bara znalazła wyraz w nowym projekcie rzuconym na Kongresie Teologów Polskich w r. 1948 wspólnego opracowania razem z K.U.L (O. prof. R. Gustaw) całościowej bibliografii teologii polskiej⁴.

Wprawdzie tak zainicjowany projekt nie doszedł w tym zespole do skutku, ale sam O. Bar nie zrezygnował z niego, realizując go w terminie późniejszym, samodzielnie lub też przy współpracy innych, w ramach wydawnictw bibliograficznych A.T.K. Pierwszym tego rezultatem była *Polska bibliografia teologiczna za lata 1940—1948*, wydana w Warszawie na A.T.K. w r. 1969 ss. 210 — razem z ks. prof. Schletzem. Następną obszerną pozycję bibliograficzną stanowi tzw. „bibliografia franciszkańska” (*Udział Polski w literaturze franciszkańskiej*), drukowana w „Studia Theol. Varsav.” w latach od 1963 do 1969, której nadbitka liczy 525 stron. Wymowa objętościowa tej pracy mówi sama za siebie i świadczy o ogromie trudu, jaki w to dzieło — tak użyteczne i nieodzowne dla wielkiej rodziny franciszkańskiej — włożył O. prof. Bar. Wymowa zaś merytoryczna leży w tym, iż odtąd każda praca naukowa zwią-

za lata 1948—1958 drukowany w Prawie Kan. w r. 1959. Wreszcie *Praca naukowa Wydziału Prawa Kan. ATK w latach 1954—1964*; wydana jako druk samoistny przez ATK w r. 1965 ss. 163 oraz *Autobiografia J. S. Pelczara* drukowana w Prawie Kan. 1966 ss. 100 i *Wykaz treści Prawa Kan. za lata 1958—1967* drukowany w tymże kwartalniku w r. 1968.

² Por. I. Grabowski, Tygodn. Warszawski 1948 nr 20; St. Biskupski, Ateneum Kapł. 48 (1948) 509—511; A. Vetulani, Kwartalnik Historyczny 56 (1948) 453—457; B. Wilanowski, Państwo i Prawo 3 (1948) z. 9—10, 116—117; K. Koranyi, Czasopismo Prawno-historyczne 2 (1949) 467—469; J. Sawicki, Collectanea Theolog. 23 (1952) 234—255 oraz Studia Źródłoznawcze (1963) 166—168, a także za granicą, np. Miscelanea Franc. 49 (1949) 630 oraz tamże 61 (1961) 501; Irenikon (1949) 213.

³ Por. *Ocena działalności naukowej ks. doc. Romana Joachima Bara* prof. Leszka Winowskiego z 28. X. 1970 r. — maszynopis w archiwum Wydziału Prawa Kan. ATK.

⁴ Por. *Potrzeba i program opracowania polskiej bibliografii teologicznej*, Ateneum Kapł. 52 (1950) 228—241.

zana z tzw. problematyką franciszkańską, inicjowana w Polsce i za granicą, musiała na tej bibliografii bazować i do niej sięgać. Podkreślali także recenzenci, iż jakgdyby „ubocznym osiągnięciem” tej bibliografii było „uwydatnienie związków Śląska i Pomorza z Polską” oraz „poszerzenie naszych wiadomości o polskich starodrukach”⁵.

Ale bezsporną i wyłączną zasługą O. prof. Bara, zwłaszcza od 1968 roku, kiedy stanął na czele Senackiej Komisji Bibliograficznej A.T.K., było sukcesywne wydawanie, samodzielnie lub we współautorstwie, polskiej bibliografii nauk teologicznych. Oprócz wymienionej wyżej bibliografii wydanej łącznie z prof. A. Schletzem — w roku 1972 ukazała się w wydawnictwach A.T.K. *Polska bibliografia teologii i prawa kanonicznego za lata 1949—1968* ss. 455 przy współautorstwie ks. prof. R. Sobańskiego. Taką bibliografię za rok 1969 wydał O. prof. Bar łącznie z Ks. J. Frankowskim na A.T.K. w r. 1971 ss. 168. Następnie samodzielnie taką bibliografię za rok 1970 wydał O. Bar na A.T.K. w r. 1972 (ss. 80) i znów z Ks. prof. Sobańskim *Polską bibliografię nauk kościelnych za rok 1971* wydał na A.T.K. w r. 1973 (ss. 104), by wspomnieć tylko pozycje najważniejsze.

Niezależnie od tego — jego to zasługą było (jako przewodniczącego Senackiej Komisji Bibliograficznej) inspirowanie wielu innych bibliografii (jak np. *Pisma św.*, historii Kościoła w Polsce i t.p.), które sukcesywnie publikować zaczęło Wydawnictwo A.T.K.⁶

Dlatego nie będzie żadnej przesady w stwierdzeniu, iż biorąc pod uwagę olbrzymie zasługi O. prof. Bara w inicjowaniu i samodzielnym opracowaniu zarówno retrospektywnej jak i bieżącej polskiej bibliografii prawa kanonicznego i innych nauk teologicznych — można go nazwać „ojcem” i inspiratorem teologiczno-prawnej bibliografii polskiej.

b) Prawo osobowe

Z obszernej dziedziny kanonicznego prawa osobowego — sferą szczególnego zainteresowania O. prof. Bara było od początku jego naukowej działalności prawo zakonne. Liczne i bardzo wartościowe jego publikacje dotyczą przede wszystkim całościowego opracowania — zarówno w ujęciu historycznym, kodeksowym jak i po-

⁵ Por. Ks. M. Żurowski, *Trzydziestolecie pracy naukowej ks. docenta dr Romana Joachima Bara*, *Prawo Kan.* 12 (1969) nr 1—2, s. 344.

⁶ Por. O. Joachim R. Bar, *Bibliografie wydane przez Akademię Teologii Katolickiej*, *Collectanea Theolog.* 50 (1980) fasc. IV s. 185—187.

soborowym — całego prawa zakonnego w ujęciu podręcznikowym (podręcznik akademicki), kilkakrotnie wznawianym i uzupełnianym, nadto prawa 3-go zakonu franciszkańskiego.

Zamieszczona niżej bibliografia szczegółowa jego prac — jedynie z dziedziny historii i doktryny prawa zakonnego zawiera ponad 20 pozycji, w tym wiele obszernych, wszechstronnie ujmujących całość zagadnień prawa zakonnego pozycji książkowych.

I tak, do najwcześniejszych jego publikacji, dotyczących zwłaszcza partykularnego prawa franciszkańskiego, należą: *Tercjarstwo franciszkańskie* — w wydaniu książkowym (Kraków 1945 ss. 131); *Szkola seraficka, podręcznik dla członków trzeciego zakonu św. Franciszka z Asyżu* (Wrocław 1948 ss. 148); obszerna i wyczerpująca monografia kwestii szczegółowej *Zakonnik poza klasztorem*, drukowana w Polonia Sacra (Warszawa 1958 ss. 82) — nie pomijając innych pomniejszych tego typu artykułów naukowych, jak: *Odnowiony obrzęd profesji zakonnej*, *Posoborowa odnowa klauzury mniszek*, *Nowy obrzęd konsekracji dziewczic*, *Zmiana przepisów o wydaleniu z zakonu* i t.p.

Z dziedziny zaś całościowych, podręcznikowych publikacji całości kształtu prawa zakonnego wymienić najpierw należy: *Prawo stanów doskonałości chrześcijańskiej Kościoła katolickiego* (mała poligrafia, Warszawa 1966 ss. 366), *O zakonach. O osobach świeckich* (Warszawa 1968 ss. 382), które to podręczniki ujmowały jeszcze tradycyjną, kodeksową doktrynę prawa zakonnego z nieznanymi sugestiami zmian soborowych.

Ponieważ Sobór Watykański II wniósł i w dziedzinę prawa zakonnego swoiste „aggiornamento” i zaproponował a nawet zapoczątkował „accommodatam renovationem” — O. prof. Bar przygotował niezwłocznie do druku (tym razem jeszcze na małej poligrafii) nowoczesny podręcznik „Prawo zakonne po Soborze Watykańskim II” (Warszawa 1971 ss. 264), by już w r. 1977 wydać na dużej poligrafii wydanie 3-cie rozszerzone i uzupełnione nowymi posoborowymi przepisami prawo zakonne (Warszawa 1977 ss. 342).

Jest to podręcznik akademicki w stopniu najwyższym godny tego miana. Oprócz historii poszczególnych zagadnień i instytucji, zawiera bowiem gruntowny wykład całości prawa zakonnego, z uwzględnieniem zmian soborowych i posoborowych — w duchu założeń nie tylko kanonistycznych, ale i teologiczno-biblijnych, właściwych posoborowemu ujęciu i wykładni prawa kanonicznego. Jeśli poprzednie wydania tego prawa stanowiły w polskiej literaturze kanonistycznej „novum” (nikt bowiem dotąd takiego całościowego podręcznika nie wydał), to ten posoborowy kompletny wykład prawa zakonnego stał się wybitnym osiągnięciem i

przysporzył O. prof. Barowi miano prekursora i w tej dziedzinie⁷.

Niez mordowany w swoich twórczych inicjatywach O. Bar nie przestał jednak na tym. Oto w r. 1979 wydaje pod swoją redakcją i współpracą innych autorów pracę zbiorową: *Ku doskonałości zakonnej* (ss. 221), w którym to dziele jego oddzielna praca *Praktyka administracyjna w zakonach* (ss. 9—97) stanowi wkład istotny. Całość pomyślana jest jako „wprowadzenie do życia zakonnego” w oparciu o dokonywaną ciągle jeszcze odnowę życia zakonnego, dokonywaną przez same zakony, oraz właściwie pojęty i zmodyfikowany po soborze proces formacyjny w zakonach. Gdy do tego dodamy pełne kompendium przepisów praktycznych, podanych w sposób jasny i modelowy — to nie zdziwi nikogo fakt, iż publikacja ta stała się nieodzownym „vadamecum” dla żeńskich i męskich zakonów w Polsce w dziele dokonywanej jeszcze odnowy konstytucji zakonnych i życia zakonnego w Polsce, jak również w doniosłym — a często zbyt indywidualistycznie pojmowanym — procesie formacyjnym.

Wreszcie ostatnie z serii tych dzieł to praca przygotowana wspólnie z s. H. Brygołówną i wydana przez O. Bara w r. 1979 p.t.: *Droga rad ewangelicznych, wprowadzenie do życia zakonnego* (ss. 430), zawierające cenne i niezwykle instruktywne wskazania ascetyczno-prawne o życiu zakonnym⁸.

Całokształt tego niezwykłego dorobku naukowego w dziedzinie prawa zakonnego (jeszcze przecież nie zamknięty!) dokonany przez O. Bara — a dotyczący tak prawa powszechnego jak i partykularnego franciszkańskiego, jak wreszcie formacji i ascezy zakonnej — budzić musi zdziwienie, zdumienie i pytanie: jak mógł tego dokonać jeden człowiek. Pozostanie zatem O. Bar i w tej dziedzinie polskiej kanonistyki twórcą pionierskim i oryginalnym.

c) Prawo beatyfikacyjne

Bardzo znaczący i istotny jest również wkład praktyki i publicystyki naukowej O. prof. Bara w dziedzinę kanonicznego prawa beatyfikacyjnego. Dziedzina ta w kanonistycznej literaturze pol-

⁷ Por. O. F. Pasternak, recenzja *Prawo zakonne po Soborze Watykańskim II*, *Prawo Kan.* 16 (1973) nr 1—2 s. 299 in.; tenże, recenzja, *Collectanea Theolog.* 48 (1978) fasc. IV s. 199 i n.; M. Żurowski, *Trzydziestolecie pracy naukowej ...*, *Prawo Kan.* 12 (1969) nr 1—2 s. 399 in.; por. też: Ks. M. Myrcha, *Ocena dorobku naukowego Ks. doc. R. J. Bara* z 22. II. 1966 i z 20. VIII. 1970 r., maszynopisy w Archiwum Wydziału Prawa Kan. ATK; Ks. M. Wyszynski, *Ocena* z 2. X. 1970 r. — tamże.

⁸ Por. O. F. Pasternak, recenzja *Drogą rad ewangelicznych i Ku doskonałości zakonnej*, *Prawo Kan.* 23 (1981) nr 1—2.

skiej była bardzo uboga i dotyczyła najczęściej ogólnych, podręcznikowych komentarzy kanonistycznych procedury beatyfikacyjnej. Tymczasem mnogość spraw wielu polskich kandydatów na ołtarze, zbieranie i zabezpieczanie materiałów, które umożliwiłyby rozpoczęcie lub wznowienie często zaniedbanych lub przerwanych procesów — nadto swego rodzaju presja opinii publicznej w kierunku posuwania naprzód i stymulowania tych spraw w Stolicy św. — stawiała w okresie powojennym kanonistów polskich w konieczności sprostania temu zapotrzebowaniu. O. prof. Bar zaraz po wojnie włączył się w te studia i zabiegi z całym oddaniem. Jako wybitny praktyk w przygotowywaniu procesów beatyfikacyjnych, bierze udział w charakterze promotora wiary w licznych procesach beatyfikacyjnych, zwłaszcza na terenie Krakowa, jak również jako wicepostulator spraw Sługi Bożej Anieli Salawy i bł. Maksymiliana Kolbe w Polsce i w Rzymie, nadto jako teoretyk tego prawa publikuje wiele artykułów naukowych i informacyjnych, umożliwiających innym kanonistom włączenie się w to dzieło.

Można sobie wyobrazić, ile praktycznego trudu musiał on włożyć w zbieranie rozproszonych po różnych archiwach zakonnych materiałów dowodowych, ile musiał przesłuchać świadków, jak skrzętnie musiał zbierać i systematyzować wszystko, co było niezbędne dla przygotowania wniosku i wprowadzenia sprawy. O. Bar był przewidujący: zabezpieczał materiały i zeznania dotyczące osób, których sprawy nie wchodziły jeszcze na wokandę, uprzedzał też i zabezpieczał dokumentację wcześniej, zanim sprawa (np. bł. Maksymiliana Kolbe) stać się mogła przedmiotem badań instancji kościelnych.

Do tego typu publikacji naukowych zaliczyć należy jego obszernie artykuły: *Proces beatyfikacyjny o Maksymiliana Kolbego* (Prawo Kan. 1968), *Śmierć o. Maksymiliana Kolbego w świetle prawa kanonicznego* (Prawo Kan. 1968 ss. 74), *Czy katolicy zamordowani w obozach koncentracyjnych są męczennikami* (Collectanea Theol. 1969), które to prace publikowane także za granicą (po włosku) przygotowywały i posuwały naprzód sprawę beatyfikacji O. Kolbego, rozpraszając wątpliwości najwyższych trybunałów kościelnych.

Zajmował się też szczegółowo procesami Anieli Salawy, pisał fachowo o męczeństwie Karoliny Kózkówny (Prawo Kan. 1972 ss. 40), wypowiadał się w sprawie beatyfikacji Teresy Ledóchowskiej (Biul. Inf. Rzym), o procesie kanonizacyjnym św. Stanisława (L' Osserv. Rom. 1979), wreszcie w sprawie beatyfikacji królowej Jadwigi (Tyg. Powsz. 1979), nie wspominając już innych pomniejszych.

Niezależnie od tych szczegółowych spraw publikował ciągle specjalistyczne artykuły z zakresu kanonicznej procedury beatyfika-

cyjnej (*Uwagi na temat procesu beatyfikacyjnego* — Ateneum kapł. 1957; *Przygotowanie do procesu de miraculo* — *Prawo Kan.* 1971; *Przygotowanie do rozpoczęcia procesu beatyfikacyjnego według nowej procedury* *Prawo Kan.* 1974; *Listy postulacyjne* — *Prawo Kan.* 1976) — zwłaszcza zaś informował raz po raz o stanie polskich spraw i ich zaawansowaniu w Trybunałach rzymskich (*Polskie procesy kanonizacyjne i beatyfikacyjne* — *Ruch. Bibl.* 1958; *Polskie sprawy ... w Kongregacji dla Spraw Świętych* — *Biul. Tow. ...* 1975 oraz *Prawo Kan.* 1975).

Nie będzie przesady w stwierdzeniu, iż w sprawach tych w powojennej Polsce stał się O. Bar głównym inspiratorem i animatorem prawie wszystkich spraw beatyfikacyjnych, inicjowanych lub kontynuowanych w tym okresie. Występował na specjalistycznych sympozjach, instruował wiele osób zakonnych i duchownych diecezjalnych usiłujących rozpocząć tego typu prace w zakonach i diecezjach. Był doradcą i opiniodawcą fachowym odnośnych instancji kościelnych. Sam formułował „vota”, opinie w wielu sprawach, a akta tych spraw w Rzymie, noszących często jego nazwisko, są i będą na to przekonywującym dowodem. Nadto w swojej pracy dydaktycznej (zwłaszcza na kursie doktorskim A.T.K.) przygotowywał licznych kontynuatorów tego typu mało efektywnych, a jakże nieodzownych studiów kościelnych.

Jeśli zatem szcycimy się w tym okresie wyniesieniem na ołtarze o. Maksymiliana — nie mała w tym zasługa O. prof. Bara.

d) Historia prawa kanonicznego

Zainteresowania historią prawa kanonicznego i kanonicznych instytucji kościelnych są w życiu O. prof. Bara tak stare, jak cała jego kariera naukowa. Od nich zaczynał swoje studia kanonistyczne we Lwowie, uczęszczając na seminaria sławnych profesorów (J. Umińskiego, M. Wyszynskiego), im też, a konkretnie polskiemu prawu synodalnemu poświęcił swoją pierwszą rozprawę naukową (praca doktorska w Rzymie) *Relationes inter religiosos et episcopum iuxta constitutiones Poloniarum Synodorum usque ad 1420 annum*, wydaną drukiem w Krakowie w 1940 r.⁹

Po tej linii idzie dalsza rozprawa poświęcona synodom biskupa przemyskiego J. S. Pelczara, odbywanym w okresie rozbiorów polskich, drukowana w Ateneum Kapł. w 1950 r. oraz rozprawa po-

⁹ Przebadał w niej Autor ok. 70 statutów synodalnych i olbrzymią literaturę przedmiotu, co zostało wysoko ocenione przez recenzentów. Por. A. Petrani, *Ateneum Kapł.* 38 (1938) s. 393—394; M. Żurowski, dz. cyt. s. 341 in.

święcona nieznanemu rękopisowi statutów synodalnych biskupa krakowskiego J. Konarskiego z 1509 r., drukowana w „Polonia Sacra” w 1951 r. Badaniami tymi i publikacjami wniósł O. prof. Bar znaczny wkład w dzieło badań ustawodawstwa synodalnego w Polsce, zwłaszcza do badań prof. J. Sawickiego — uzupełniając wydane przez niego statuty synodalne J. Konarskiego.

Ale dziedziną szczególnego zainteresowania O. prof. Bara stała się historia zgromadzeń i instytutów zakonnych, zwłaszcza istniejących i działających w Polsce, dotąd przez nikogo nie podjęta i nie opracowana. Badania te, wymagające żmudnych i jakże czasochłonnych kwerend archiwalnych w archiwach i bibliotekach zakonnych, włączył O. Bar w cykl publikacji *Prawo stanów doskonałości w Polsce*, w których to publikacjach — w oparciu o przekazy źródłowe — ukazał nie tylko genezę wielu polskich zgromadzeń żeńskich, powstałych lub działających w Polsce, ale także uporządkował ich partykularne ustawodawstwo (konstytucje), oddając tym samym zgromadzeniom tym nieocenioną przysługę. Wiele bowiem z tych opracowanych przez O. Bara zgromadzeń mogło dzięki niemu ubiegać się o zatwierdzenie Stolicy św., uzyskać „dekret pochwalny” — a prawie wszystkie mogły w sposób prawidłowy przystąpić po Soborze Watykańskim II do właściwie pojętej odnowy swojego ustawodawstwa.

Zamieszczona niżej bibliografia prac naukowych. O. Bara wyszczególnia wszystkie tego typu publikacje i nie sposób je tu wliczać. Warto jednak nadmienić, że jego obszernie, często monograficzne studia dotyczą takich zgromadzeń jak: Siostry Prezentki, Serafiki, Służebnice Serca Jezusowego, Siostry M.B. Miłosierdzia, Benedyktynki — Samarytanki, Obliczanki, Misjonarki św. Rodziny, Franciszki od Cierpiących, Siostry św. Teresy od Dzieciątka Jezus, Siostry Sercanki i in. Jest to, jak widać z tego krótkiego zestawienia, olbrzymia seria wydawnicza, która dała początek i w znacznej mierze naukowo wyświeśliła genezę oraz prawo partykularne całego szeregu zgromadzeń żeńskich w Polsce. Nie jest to dzieło skończone, ale O. Bar swoimi studiami przygotował i zainteresował cały zespół osób zakonnych, które po odbytych pod jego kierunkiem studiach kontynuować będą to dzieło. Mają bowiem przetarte drogi oraz ukazaną metodę tego typu badań naukowych.

Nie można pominąć również całego szeregu szczegółowych studiów O. Bara (zamieszczonych w wykazie bibliografii) dotyczących polskich zakonów żeńskich w danym okresie historycznym, nowych form „stanów doskonałości”, zgromadzeń bezhabitowych, ruchu religijnego kobiet w XIX wieku w Polsce, a nawet katolików świeckich w XIII wieku. Ile zaś usług swoimi publikacjami oddał O. Bar różnego typu stowarzyszeniom tercjarskim mężczyznom

i kobiet — zarówno w swoim podręczniku *O zakonach. O osobach świeckich*, jak i w szeregu publikacji historycznych — nie sposób tu szczegółowo, wyliczać. Dotyczy to także szeregu haseł o poszczególnych zgromadzeniach, opracowanych przez O. Bara dla Encyklopedii Katolickiej KUL, jak również artykułów o polskich zgromadzeniach zakonnych, drukowanych w naukowych czasopismach zagranicznych, jak wreszcie w obszernej pracy zbiorowej, wydanej pod jego redakcją p.t. *Zakony św. Franciszka w Polsce w latach 1772—1970*, która w 3-ch tomach (ss. 258, ss. 262, ss. 302) gromadzi olbrzymi i cenny materiał historyczny zgromadzeń franciszkańskich w Polsce (rok wyd. 1978).

Te jednak badania historyczne dały niewyczerpanemu w inicjatywach O. prof. Barowi zapoczątkowanie nowej serii wydawniczej źródeł polskiej ascezy zakonnej, czyli serii wydawnictw zbierających i publikujących różnego typu pisma, rozważania ascetyczne, notatki duchowe wybitnych założycieli zakonów męskich i żeńskich oraz osób zakonnych o wybitnej doskonałości zakonnej, kandydatów na ołtarze. Przyświecała tu O. Barowi nie tylko troska o zabezpieczenie tych cennych dokumentów duchowości zakonnej polskiej, ale także ukazanie praktycznych wzorów formacyjnych dla szerokich rzesz osób zakonnych na przyszłość.

Publikacje te dotyczą nie tylko św. Franciszka z Asyżu i jego 3-go zakonu (r. 1948), ale także wyboru pism Sługi Bożej Salawy (r. 1958), S. Bolesławy Lament (założycielki Sióstr Misjonarek św. Rodziny), konferencji ascetycznych błog. O. Maksymiliana Kolbeo (1976 ss. 460), notatek duchowych S. Ireny Dziewąłtowskiej-Gintowt (siostry Eucharystki) itp.

Gdy do tego dodamy liczne biogramy osób zakonnych, publikowane w encyklopediach krajowych i zagranicznych oraz w formie artykułów, a także artykuły informacyjne o różnych zgromadzeniach zakonnych, nie wymienionych wyżej, a wyliczonych w zamieszczonym poniżej wykazie bibliograficznym — to w przybliżeniu możemy sobie wyrobić pogląd o ogromie pracy naukowej O. prof. Bara w zakresie studiów nad źródłami instytucji i ascezy zakonnej.

Chyba też do tego typu badań źródłowych — ale już nie tylko instytucji zakonnych, lecz wszystkich zmarłych i żyjących kanonistów polskich — należy zaliczyć wydane ostatnio pod redakcją O. prof. Bara dwutomowe dzieło *Polscy kanoniści* (1981 r., ss. 284, ss. 281), w którym sam O. Bar. jest autorem większości biogramów, a które to dzieło „ocala od zapomnienia” sylwetki, życie i dzieła wybitnych kanonistów polskich.

W całokształcie twórczości naukowej O. prof. Bara nie wymieniam już jego szerokiej publicystyki popularno-naukowej, sprawozdawczej i recenzyjnej, której poświęcał wiele czasu i miejsca od

pierwszych lat swoich zainteresowań pisarskich aż do chwili obecnej. Jest to olbrzymia karta do zasługi wielkiego naukowca — tym razem jako kapłana i duszpasterza, zakonnika franciszkańskiego nie tracącego nigdy z oczu powinności pastoralnych i ewangelizacyjnych. Był naukowcem, profesorem, wydawcą i redaktorem, organizatorem pracy naukowej i administratorem, przełożonym i instruktorem — a zawsze niezmiernym poszukiwaczem i badaczem zastanych pomników kultury, by je wydobyć na światło, właściwie zinterpretować i przekazać potomnym.

Dla tych, którzy Go znali bliżej, pozostanie O. prof. Bar wzorem „benedyktyńskiej pracowitości”, osobistej prawości, skromności i franciszkańskiej pokory — jako człowiek, a jako naukowiec — heroicznym wzorem rzetelności i pracowitości, trudnej wprost do naśladowania.

Niech dobre zdrowie, którego cały zespół kolegów i uczniów Mu życzy z okazji Jego Jubileuszu naukowego, pozwoli Mu zrealizować wszystkie nurtujące Go jeszcze twórcze inicjatywy i opublikować jeszcze wiele dzieł dla chwały nauki polskiej¹⁰

2. Bibliografia

Prace naukowe i popularne o. Bara ogłoszone drukiem:

1932

1. *Katolicy na szanie* (o prawie małż.). Rycerz Niepokalanej 11 (1932) 7—9, 42—46.

2. *Kronika misyjna. Nasi misjonarze w Japonii*. Pochodnia Seraficka 7 (1932) 156—158.

3. *Kronika misyjna*. Pochodnia Seraf. 7(1932) 185—187.

4. *Kronika misyjna. Japonia — Mugenzaino Sono*. Pochodnia Seraf. 7(1932) 222—224.

Przedruk: Kalendarz Rycerza Niepokalanej na rok 1933, Niepokalanów 1932 s. 111—114.

5. *Zwycięstwo*. Rycerz Niepokalanej 11(1932) 238—239.

6. *Przecucie czy łaska Boża?* W: Kalendarz Rycerza Niepokalanej na rok 1933, Niepokalanów 1932 s. 57—58.

¹⁰ Nadmienić należy nadto, że O. prof. Bar jest od 1948 r. członkiem koresp. Tow. Nauk. KUL; w 1978 r. otrzymał nagrodę naukową II stopnia Ministra Szkoln. Wyższego i Techn.; współpracuje z Red. Encyklopedii Katolickiej w Lublinie; współpracuje z Red. Dizionario degli istituti di perfezione, Roma; nadto w r. 1978 za całokształt pracy naukowej otrzymał nagrodę naukową im. Włodzimierza Pietrzaka w Warszawie. Częściową bibliografię jego prac naukowych zamieścili: Ks. prof. M. Żurowski, dz. cyt., *Prawo Kan.* 12 (1969) nr 1—2 ss. 339 in. oraz Ks. prof. M. Fąka, *Księga Pamiątkowa XX-lecia A.T.K.*, Warszawa 1976 (praca zbiorowa) s. 264 in.

1934

7. *Walka*. Rycerz Niepokalanej 13(1934) 200—201.

1936

8. *Nigdy nie jest za późno*. Rycerz Niepokalanej 15 (1936) 103.

1938

9. *Br. Bonifacy Porębski kleryk naszego zakonu (1911—1930)*. Wiadomości z Prowincji OO. Franciszkanów w Polsce 8 (1938) 89—94.

1939

10. *Z naszych misji*. Pochodnia Seraficka 14 (1939) 24—25.
 11. *Z naszych misji*. Pochodnia Seraf. 14 (1939) 50—51.
 12. *Kto winien?* Pochodnia Seraf. 14 (1939) 85—86.
 13. *Z naszych misji*. Pochodnia Seraf. 14 (1939) 86—89.
 14. *Odpusty przywiązane do Drogi Krzyżowej*. Pochodnia Seraf. 14 (1939) 113—115.
 15. *Największa radość dziecka*. Pochodnia Seraf. 14 (1939) 140—141.
 16. *Z naszych misji. Chiny. Hinganfu*. Pochodnia Seraf. 14 (1939) 151—152.
 17. *Pietas erga B.M.V. Pii Papae XI*. Miles Immaculatae 2 (1939) 43—47, 52.
 18. *W blasku kapłaństwa*. Pochodnia Seraf. 14 (1939) 173.
 19. *Szczęśliwy kto miał dobrą matkę*. Pochodnia Seraf. 14 (1939) 210—211.
 20. *Z naszych misji. Afryka. Ndola*. Pochodnia Seraf. 14 (1939) 218—219.
 21. *Papież Pius X (w 25-tą rocznicę śmierci)*. Pochodnia Seraf. 14 (1939) 230—233.

1940

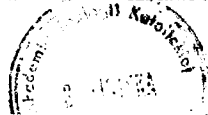
22. *Relationes inter religiosos et episcopum iuxta constitutiones poloniarum synodorum usque ad 1420 annum*. Cracoviae 1940 Typis „Powściągliwość i Praca” 8° ss. 95.

1945

23. *Tercjarstwo franciszkańskie*. Kraków 1945 Księg. Stefana Kamińskiego 8° ss. 131.

1946

24. (redakcja całości, autor wstępu) *Serafickim szlakiem. Rozmyślania dla siostr III zakonu św. Franciszka*. Kraków 1946 Stowarz. „Przystań Społeczna” 8° ss. 114.

1947

25. *Troski i zadania tercjarstwa*. Pochodnia Seraficka 15 (1947) 5—7.
26. *Składki*. Pochodnia Seraf. 15 (1947) 47.
27. *Czy zakładać nową kongregację?* Pochodnia Seraf. 15 (1947) 69—70.
28. *Przez ugory życia*. Pochodnia Seraf. 15 (1947) 82—83, 88.
29. *Zebrania. Jak odbywać miesięczne zebrania kongregacji?* Pochodnia Seraf. 15 (1947) 92—93.
30. *Księgi kongregacji*. Pochodnia Seraf. 15 (1947) okładka numeru na maj s. 2—3.
31. *Wykaz treści „Ateneum Kapłańskiego” za lata 1909—1939 ułożony na sposób bibliografii*. Ateneum Kapł. 47 (1947) 220—224, 325—328, 484—493; 48(1948) 99—104, 201—208, 305—312, 405—416, 519—525; 49(1948) 90—99, 201—208, 309—312, 409—416, 517—524; 50(1949) 97—104, 201—208, 305—312, 409—416, 507—516; 51(1949) 109—112, 201—208, 300—304, 390—400, 499—501; 52(1950) 316—324.
32. *Kto może być przyjęty do trzeciego zakonu?* Pochodnia Seraf. 15 (1947) 182—183.
33. *Kongregacja Sióstr przy bazylice OO. Franciszkanów w Krakowie*. Pochodnia Seraf. 15 (1947) 192.
34. *Działalność trzeciego zakonu*. Pochodnia Seraf. 15 (1947) 236—238.
35. (razem z o. W. Zmarzem) *Polska bibliografia prawa kanonicznego od wynalezienia druku do 1940 roku*. Tom II za lata 1800—1940. Lublin 1947 Towarz. Nauk. Katol. Uniw. Lubel. 8° ss. 355.
36. *Aniela Salawa. Nowenna do Trójcy Przenajśw.* Kraków 1947 OO. Franciszkanie 16° ss. 4. Liczne przedruki w latach nast.

1948

37. *Działalność trzeciego zakonu (wskazania praktyczne)*. Pochodnia Seraficka 16 (1948) 15—16.
38. *Głębiej i raźniej*. Pochodnia Seraf. 16 (1948) 61—62.
39. Rec.: Panzram B., *Geschichtliche Grundlagen der ältesten schlesischen Pfarrorganisation*, Breslau 1940. — *Nasza Przeszłość* 4 (1948) 354—355.
40. *Bł. Jolanta patronka Wielkopolski, nowenna*. Gniezno 1948 OO. Franciszkanie 16° ss. 4.
41. *Szkoła seraficka, podręcznik dla członków trzeciego zakonu św. Franciszka z Asyżu*. Wrocław b.r. (1948) OO. Franciszkanie 16° ss. 148, 3 nlb.
42. (razem z o. Z. Włodarczykiem) *Św. Franciszek z Asyżu i jego trzeci zakon (dokumenty ostatnich papieży)*, zebrał i przetłuma-

czył ... Wrocław—Kraków 1948 OO. Franciszkanie 8° ss. 92, 3 nlb.

43. *Organizacja Zjazdów Towarzystwa Teologicznego*. Ateneum Kapł. 49(1948) 62—63.

Zob. nadto poz. 31.

1949

44. *Z Franciszkowego orszaku (Justyna Walter)*. Pochodnia Seraf. 17 (1949) 12—13.

45. (opracował) Franciszek Świątek, *W blaskach anioła (Aniela Salawa)*, wyd. trzecie przygotował do druku ... Kraków 1949 Wyd. Mariackie 8° ss. 176.

46. *Pokodeksowe ustawodawstwo kościelne o sakramentach świętych. Wykaz źródeł ustawodawczych (1918—1948)*. Ateneum Kapł. 50(1949) 355—361.

47. *Polska bibliografia prawa kanonicznego za lata 1941—1947*. Roczniki Teolog.-Kanoniczne 1(1949) 477—487.

Zob. nadto poz. 31.

1950

48. *Synody biskupa przemyskiego Józefa Sebastiana Pelczara*. Ateneum Kapł. 52 (1950) 198—210.

49 (razem z o. R. Gustawem) *Potrzeba i program opracowania polskiej bibliografii teologicznej*. Ateneum Kapł. 52 (1950) 228—241.

50. *Korzenie świętości*. Pochodnia Seraf. 18 (1950) 238—239.

Zob. nadto poz. 31.

1951

51. *Nieznany rękopiśmienny odpis statutów synodalnych krakowskich biskupa Jana Konarskiego z 1509 roku*. Polonia Sacra 4 (1951) 81—84.

1956

52. *Ś.p. Ks. Prof. Dr Jan Władysław Krzemieniecki (1887—1956)*. Polonia Sacra 9 (1956) 217—222.

1957

53. *Uwagi na temat procesu beatyfikacyjnego*. Ateneum Kapł. 54(1957) 293—299.

1958

54. *Klasztor klauzurowy według konstytucji pap. Piusa XII „Sponsa Christi” (1950 r.)*. Currenda, pismo urzędowe diec. Tarnowskiej 108(1958) 79—88, 142—155. Odb. Tarnów 1958 ss. 24.

55. *Najstarsze dokumenty Zgromadzenia Panien Prezentek*. Nasza Przeszłość 7 (1958) 277—198. Odb. Kraków 1958 ss. 22.

56. *Zgromadzenie Panien Ofiarowania N. Maryi P. i jego ustawy (1627—1955)*. *Polonia Sacra* 10 (1958) nr 1 s. 219—251. Odb. Warszawa 1958 ss. 33.

57. (razem z o. A. Wojtczakiem) *Aniela Salawa, Dziennik. Przygotowali do druku ... Nasza Przeszłość* 8(1958) 355—406. Nadb. ss. 52.

58. *Polskie procesy kanonizacyjne i beatyfikacyjne*. *Ruch. Biblij. i Liturg.* 11 (1958) 418—447. Nadb. Kraków 1958 ss. 30.

59. *Zakonnik poza klasztorem*. *Polonia Sacra* 10 (1958) nr 2 s. 83—164. Odb. Warszawa 1958 ss. 82.

60. *Kodeks prawa kanonicznego a konstytucje zakonu OO. Franciszkanów*. *Prawo Kanoniczne* 1 (1958) 309—326. Nadb. ss. 18.

61. *Polska bibliografia prawa kanonicznego za lata 1941—1956*. *Prawo Kanon.* 1 (1958) 387—437. Odb. Warszawa 1958 ss. 53.

1959

62. *Z dziejów zgromadzenia panien prezentek*. *Nasza Przeszłość* 10 (1959) 209—245. Odb. Kraków 1959 ss. 37.

63. (razem z klerykami franciszcz.) *Wykaz treści „Ruchu Biblijnego i Liturgicznego” (1948—1957)*. *Ruch Biblij. i Liturg.* 12 (1959) 605—644. Odb. Kraków 1959 ss. 40.

64. (razem z klerykami franciszcz.) *Wykaz treści dziesięciu roczników (1948—1958) „Polonia Sacra”*. *Prawo Kanon.* 2 (1959) nr 1—2 s. 457—477. Odb. Warszawa 1959 ss. 21.

65. *Z dziejów wychowania dziewcząt w dawnej Polsce (Zakład Panien Prezentek w Krakowie)*. *Prawo Kanon.* 2 (1959) nr 3—4 s. 313—339. Nadb. ss. 27.

1960

66. (razem z o. W. Zmarzem) *Polska bibliografia prawa kanonicznego od wynalezienia druku do 1940 r. Tom I od wynalezienia druku do 1799 r.* Lublin 1960 Towarz. Nauk. KUL 8° ss. 284.

67. Rec.: Myrcha M., *Ekskomunika*, Warszawa 1959; tenże, *Interdykt*, Warszawa 1960; tenże, *Depozycja i degradacja*, Warszawa 1961. — *Prawo Kanon.* 3 (1960) nr 3—4 s. 396—397.

1961

68. *Polskie zakony*. *Prawo Kanon.* 4 (1961) 421—592. Odb. Warszawa 1961 ss. 172.

1963

69. *Zgromadzenie sióstr serafitek 1881—1961*. *Prawo Kanon.* 6 (1963) 75—211. Odb. Warszawa 1963 ss. 137.

70. *Udział Polski w literaturze franciszkańskiej (bibliografia)*. *Studia Theolog. Varsaviensia* 1 (1963) nr 1 s. 215—282, 288; 4(1966)

nr 1 s. 339—357, nr 2 s. 365—378; 5(1967) nr 1 s. 247—288, nr 2 s. 181—224; 6(1968) nr 1 s. 343—407, nr 2 s. 263—353; 7(1969) nr 1 s. 203—295, nr 2 s. 339—421. Nadb. ss. 525.

1964

71. *Aniela Salawa, nowenna do Trójcy Przenajśw.* Detroit, Mich. 1964 OO. Franciszkanie 16° ss. 10.

1965

72. *Praca naukowa Wydziału Prawa Kanonicznego (ATK) w latach 1954—1964.* Warszawa 1965 Akademia Teol. Katolickiej 8° ss. 163.

73. *Z dziejów nowych form organizacyjnych stanów doskonałości w Polsce.* Prawo Kanon. 8(1965) nr 3—4 s. 189—213. Nadb. ss. 25.

1966

74. *Prawo stanów doskonałości chrześcijańskiej Kościoła katolickiego.* Warszawa 1966 Akademia Teol. Katolickiej 8° ss. 366.

75. *Najstarsze konstytucje zgromadzenia słuźebnic Serca Jezusowego.* Roczniki Teolog.-Kanon. 13 (1966) zesz. 5 s. 21—27.

76. (przygotował do wyd. i zebrał bibliogr.) *Autobiografia Józefa Sebastiana Pelczara.* Prawo Kanon. 9 (1966) nr 1—2 s. 213—312. Nadb. ss. 100.

77. (razem z o. A. Pawickim) *Czy ten sam tytuł nieważności małżeństwa?* Prawo Kanon. 9 (1966) nr 1—2 s. 355—356.

78. *Rozwój stanów doskonałości w Polsce, V. Zgromadzenie Matki Bożej Miłosierdzia (1862—1962)* Prawo Kanon. 9 (1966) nr 3—4 s. 27—184. Nadb. ss. 158.

79. *Zarządzenia Stolicy Apost.* Prawo Kanon. 9 (1966) nr 3—4 s. 409—413.

80. *Sprawozdanie z posiedzeń naukowych Wydziału Prawa Kanonicznego ATK w roku akad. 1965/66.* Prawo Kanon. 9 (1966) nr 3—4 s. 415—420.

81. Rec.: Pugliese A., *I tre esami canonici delle candidate alla vita religiosa,* Milano—Roma 1964. — Prawo Kanon. 9 (1966) nr 3—4 s. 444.

Zob. nadto poz. 70.

1967

82. *Rozwój stanów doskonałości w Polsce, VI. Początki zgromadzenia sióstr benedyktynek samarytanek.* Prawo Kanon. 10 (1967) nr 1—2 s. 143—192. Ndb. ss. 50.

83. Rec.: Szelegiewicz A., Edmund Bojanowski i jego dzieło, Poznań—Warszawa—Lublin 1966. — Prawo Kanon. 10 (1967) nr 1—2 s. 396—397.

84. *Rozwój stanów doskonałości w Polsce, VII. Zgromadzenie sióstr obliczanek (1888—1958)*. Prawo Kanon. 10 (1967) nr 3—4 s. 79—123. Nadb. ss. 45.

85. *Sprawozdanie z posiedzeń naukowych Wydziału Prawa Kanonicznego ATK w roku akad. 1966/67*. Prawo Kanon. 10 (1967) nr 3—4 s. 399—404.

86. *Nowe zasady korzystania z odpustów*. Collectanea Theolog. 37 (1967) nr 2 s. 97—104.

87. *Ruch religijny kobiet w XIX wieku na ziemiach polskich*. Collectanea Theolog. 37 (1967) nr 3 s. 165—177.

88. *Praca nad rewizją kodeksu prawa kanonicznego*. Collectanea Theolog. 37 (1967) nr 3 s. 178.

1968

89. *Jubileusz ks. prof. Mariana Myrchy*. Prawo Kanon. 11 (1968) nr 1—2 s. 315—319.

90. *Proces beatyfikacyjny O. Maksymiliana Kolbego*. Prawo Kanon. 11 (1968) nr 1—2 s. 351—354.

91. *Seminarium naukowe kanonistów*. Collectanea Theolog. 38 (1968) fasc. 1 s. 187—188.

92. *Śmierć O. Maksymiliana Kolbego w świetle prawa kanonicznego*. Prawo Kanon. 11 (1968) nr 3—4 s. 81—154. Nadb. ss. 74.

93. Rec.: Sawicki J., *Bibliographia synodorum particularium, Civitas Vaticana 1967*. — Prawo Kanon. 11 (1968) nr 3—4 s. 315—317.

94. *Zakony żeńskie w Polsce w 1967 r.* Prawo Kanon. 11 (1968) nr 3—4 s. 343—357.

95. *Wykaz treści dziesięciu roczników (1958—1967) kwartalnika „Prawo Kanoniczne”*. Prawo Kanon. 11 (1968) nr 3—4 s. 359—371.

96. *O zakonach. O osobach świeckich*. Warszawa 1968 Akademia Teol. Katol. 8° ss. 382.

97. *Zgon O. Bernardino Rizzi OFMConv.* Collectanea Theolog. 38 (1968) fasc. 4 s. 158.

98. Rec.: Prager M., *Die religiösen Frauenorden, Aschaffenburg 1968*. — Collectanea Theolog. 38 (1968) fasc. 4 s. 220—221.

Zob. nadto poz. 70.

1969

99. *Rozwój stanów doskonałości w Polsce, VIII. Zgromadzenie sióstr misjonarek św. Rodziny (1905—1959)*. Prawo Kanon. 12 (1969) nr 1—2 s. 35—118. Nadb. ss. 84.

100. *Rewizja odpustów zakonów i stowarzyszeń*. Prawo Kanon. 12 (1969) nr 1—2 s. 137—146. Nadb. ss. 10.

101. Rec.: Simeon a S. *Familia, De vita religiosa documenta selecta, Romae 1967*. — Prawo Kanon. 12 (1969) nr 1—2 s. 351—352.

102. *Nowy wykaz odpustów (Enchiridion indulgentiarum)*. Prawo Kanon. 12 (1969) nr 3—4 s. 79—94. Nadb. ss. 16.

103. *Nowe formy zrzeszeń katolików świeckich w XIII wieku*. Prawo Kanon. 12 (1969) nr 3—4 s. 201—213. Nadb. ss. 13.

104. (razem z ks. A. Schletzem) *Polska bibliografia teologiczna za lata 1940—1948*. Warszawa 1969 Akademia Teol. Katol. 8° ss. 210.

105. *Czy katolicy zamordowani w obozach koncentracyjnych są męczennikami?* Collectanea Theolog. 39 (1969) fasc. 2 s. 151—155.

Zob. nadto poz. 70.

1970

106. Rec.: *Śląskie studia historyczno-teologiczne*, t. I Katowice 1968. — Prawo Kanon. 13 (1970) nr 1—2 s. 285—287.

107. *Formacja zakonna w świetle instrukcji z dnia 6 I 1969 r.* Prawo Kanon. 13 (1970) nr 3—4 s. 3—22. Nadb. ss. 20.

108. *Materiały do historii nauki i literatury prawa kanonicznego w Polsce. Wstęp*. Prawo Kanon. 13 (1970) nr 3—4 s. 273—274.

1971

109. *Odnowiony obrzęd profesji zakonnej*. Collectanea Theolog. 41 (1971) fasc. 1 s. 179—186.

110. (zebrał i zredagował) *Studia o ojcu Maksymilianie Kolbe*, dzieło zbiorowe pod redakcją... Warszawa 1971 Akademia Teologii Katol. 8° ss. 289.

111. *Śmierć O. Maksymiliana Kolbego w świetle prawa kanonicznego*. W: *Studia o ojcu Maksymilianie Kolbe*, Warszawa 1971 s. 5—59.

Jest to przedruk poz. 92 z drobnymi zmianami.

112. (zebrał i zredagował) *O. Maksymilian Kolbe, środowisko życia i działalności*, praca zbiorowa pod redakcją ... Warszawa 1971 Akademia Teol. Katol. 8° ss. 271.

113. *Posoborowa odnowa klauzury mniszek*. Prawo Kanon. 14 (1971) nr 1—2 s. 87—104.

114. *Rozwój stanów doskonałości w Polsce, IX. Konstytucje zgromadzenia sióstr franciszkanek od cierpiących (1884—1954)*. Prawo Kanoniczne 14 (1971) nr 1—2 s. 105—121.

115. *O. Stefan Wawrzkowicz*. Prawo Kanon. 14 (1971) nr 1—2 s. 329—330.

116. Rec.: *Rituale Romanum ... Ordo professionis religiosae*, Typ. Polygl. Vat. 1970. — Prawo Kanon. 14 (1971) nr 1—2 s. 333—334.

117. Rec.: *Catazzo E., La vita religiosa nel Magistero Pontificio postconciliare*, Vicenza 1969. — Prawo Kanon. 14 (1971) nr 1—2 s. 334.

118. *Przygotowanie procesu de miraculo*. Prawo Kanon. 14 (1971) nr 3—4 s. 396—401.

119. (współautor i redaktor całości) *Polska bibliografia teologii i prawa kanonicznego za rok 1969*. Warszawa 1971 ATK 8° ss. 168.

120. *Prawo zakonne po Soborze Watykańskim II*. Warszawa 1971. ATK 8° ss. 264.

121. Działalność naukowa Wydziału Prawa Kanonicznego w latach 1965—1970. W: Działalność naukowa Akademii Teologii Katolickiej, Warszawa 1971 s. 384—521.

1972

122. (współautor i redaktor całości) *Polska bibliografia teologii i prawa kanonicznego za rok 1970*, praca zbiorowa pod redakcją ... Warszawa 1972 ATK 8° ss. 80.

123. (razem z ks. J. Białobokiem) *Nieszczęśliwy przypadek czy męczeństwo?* (Refleksje kanonisty nad śmiercią Karoliny Kózkówny). Prawo Kanon. 15 (1972) nr 1—2 s. 1199—158. Nadb. ss. 40.

124. Rec.: Synopsa tekstów Soboru Watykańskiego II, oprac. ks. T. Bielski, Poznań—Warszawa 1970. — Prawo Kanon. 15 (1972) nr 1—2 s. 249.

125. Rec.: Posoborowe prawodawstwo kościelne, zebrał i przetł. ks. E. Szafrowski, t. 1—2, Warszawa 1968—1970. — Prawo Kanon. 15 (1972) nr 1—2 s. 249—251.

126. *Nowy obrzęd konsekracji dziewic*, Prawo Kanon. 15 (1972) nr 1—2 s. 251—253.

127. Rec.: Żynda B., Bibliografia wydawnictw Księgarni św. Wojciecha 1895—1970, Poznań 1970. — Collectanea Theol. 42 (1972) fasc. 2 s. 216.

128. (razem z ks. R. Sobańskim) *Polska bibliografia teologii i prawa kanonicznego za lata 1949—1968*, Warszawa ATK 8° ss. 455.

129. *Aniela Salawa*. W: Hagiografia polska, słownik bio-bibliograficzny, t. II Poznań 1972 s. 294—300.

130. Rec.: Casieri A., Il miracolo nelle cause di beatificazione e di canonizzazione e possibilità di aggiornamento, Roma 1971. — Prawo Kanon. 15 (1972) nr 3—4 s. 259—260.

1973

131. *Aniela Salawa*. Rycerz Niepokalanej 34 (1973) 53—55.

132. *Eredità letteraria del B. Massimiliano Kolbe*. Miles Immaculatae 9 (1973) fasc. 1—2 s. 115—117.

133. (redakcja) *Bł. Maksymilian Kolbe, Wybór pism*. Warszawa 1973 ATK 8° ss. 664.

134. (współautorstwo i redakcja razem z ks. R. Sobańskim) *Pol-*

ska bibliografia nauk kościelnych za rok 1971. Warszawa 1973 ATK 8° ss. 104.

135. *Adoratorki*. W: Encykl. katol. Lublin 1973 t. I kol. 105—107.

136. *Antonianki*. W: Encykl. katol. Lublin 1973 t. I kol. 668.

137. *Augustianki w Polsce*. W: Encykl. katol. Lublin 1973 t. I kol. 1084.

1974

138. *Przygotowanie do rozpoczęcia procesu beatyfikacyjnego według nowej procedury*. Prawo Kanon. 17 (1974) nr 1—2 s. 225—231.

Przedruk: Kalendarz franciszkański na rok 1974, Pulaski, Wisc. s. 98—104.

139. *Stulecie zgromadzeń bezhabitowych w Polsce*. Rycerz Niepokalanej 35 (1974) 113—114.

140. *Przed beatyfikacją Czcig. Sł. B. Marii Teresy Ledóchowskiej*. Biul. Informacyjny (Postulatorski Ośrodek Studiów, Rzym) 8 (1974) 51—53.

141. Rec.: Winowska M., Prawo do miłosierdzia. Posłannictwo siostry Faustyny, Paris 1974. — Biul. Informacyjny (Post. Ośrodek Stud.) 8 (1974) 60—61.

142. Rec.: Frankowski J., Polska bibliografia biblijna adnotowana za lata 1964—1968, Warszawa 1971. — *Miscellanea Francescana* 74 (1974) 265.

143. Rec.: Napiórkowski St. C., Historia ruchu ekumenicznego, Lublin 1972. — *Miscellanea Francescana* 74 (1974) 266.

144. Rec.: *Atti del Congresso Internazionale di Diritto Canonico. La Chiesa dopo il Concilio*, Milano 1972. — *Apollinaris* 67 (1974) 265—267.

145. Rec.: *L'Incontro interfrancescano nel 750° della regola „bollata” (1223—1973), panorama e prospettive del francescanesimo oggi*, Venezia 1973 (*Vita Minorum* 15, nr 3—4). — *Prawo Kanon.* 17 (1974) nr 3—4 s. 306—307.

146. (kierował redagowaniem) *Błogosławiony Maksymilian Maria Kolbe, dokumenty, artykuły, opracowania*, praca zbiorowa pod kierunkiem ... Niepokalanów 1974 OO. Franciszkanie 8° ss. 430.

147. *Beata Maria Vergine di Misericordia, Suore della*. W: *Dizionario degli istituti di perfezione*, Roma 1974 vol. I kol. 1146—1148.

148. *Benedittine missionarie*. W: *Dizionario degli istituti di perfezione*, Roma 1974 vol. I kol. 1269—1270.

149. *Benedittine samaritane della Croce di Cristo*. W: *Dizionario degli istituti di perfezione*, Roma 1974 vol. I kol. 1278—1279.

150. *Boniakowski Czesław Antoni*. W: *Dizionario degli istituti di perfezione*, Roma 1974 vol. I kol. 1518.

1975

151. *Polskie sprawy beatyfikacyjne i kanonizacyjne w Kongregacji dla Spraw Świętych*. Biuletyn Tow. Przyjaciół Teologii i Filozofii chrześc. 5 (1975) 16—18.

152. *Setna rocznica powstania w Polsce zgromadzeń zakonnych bezhabitowych*. Biuletyn Tow. Przyj. Teologii i Filozofii chrześc. 5 (1975) 19.

153. (przygotował do wyd.) *Wybór pism Bolesławy Lament*, przygotował do druku ... Rzym 1975 Zgrom. SS. Misjonarek św. Rodziny 8° ss. 185.

154. *Zmiana przepisów o wydaleniu z zakonu*. Prawo Kanon. 18 (1975) nr 1—2 s. 69—71.

155. *Sprawy polskie w Kongregacji dla Spraw Świętych*. Prawo Kanon. 18 (1975) nr 3—4 s. 351—359.

156. *La morte del beato Massimiliano Kolbe alla luce del diritto canonico*. Roma 1975 Direzione Gen.M.I. 8° ss. 119. Quaderni della „Milizia dell'Immacolata” nr 7.

Część nakładu wyszła pod tytułem: *Il martirio di Massimiliano Kolbe*.

1976

157. *Zmiana przepisów kanonicznych o wydawaniu książek treści religijnej*. Prawo Kanon. 19 (1976) nr 1—2 s. 93—97.

158. Rec.: *Dizionario degli istituti di perfezione*, vol. I Roma 1974. — Prawo Kanon. 19 (1976) nr 1—2 s. 283—285.

159. *Listy postulacyjne*. Prawo Kanon. 19 (1976) nr 1—2 s. 343—345.

160. *Działalność ustawodawcza biskupa przemyskiego J. S. Pelczara (1900—1924)*. Prawo Kanon. 19 (1976) nr 3—4 s. 81—111. Nadb. ss. 31.

161. (kierował redagowaniem) *Konferencje ascetyczne, notatki słuchaczy z przemówień ojca Maksymiliana Kolbego*, oprac. i redakcja pod kierunkiem ... Niepokalanów 1976 OO. Franciszkanie 8° ss. 460.

162. (przygotował do wyd.) *Wybór pism Bolesławy Lament*, przygotował do druku ... Warszawa 1976 ATK 8° ss. 188.

163. Rec.: *S. Congr. pro Causis Sanctorum, Index ac status causarum beatificationis Servorum Dei et canonizationis Beatorum*, Romae 1975. — *Collectanea Theol.* 46 (1976) fasc. 4 s. 219—220.

164. *Bernardynki amerykańskie*. W: *Encykl. katol.* Lublin 1976 t. II kol. 315—316.

165. *Betanki*. W: *Encykl. katol.* Lublin 1976 t. II kol. 336.

166. *Bober Piotr ks.* W: *Encykl. katol.* Lublin 1976 t. II kol. 689.

167. *Bouix Marie Dominique*. W: *Encykl. katol.* Lublin 1976 t. II kol. 850.

168. *Bracia misjonarze kresowi*. W: Encykl. katol. Lublin 1976 t. II kol. 999.

169. *Bracia samarytanie św. Franciszka z Asyżu*. W: Encykl. katol. Lublin 1976 t. II kol. 1005—1006.

170. *Bracia Serca Jezusowego*. W: Encykl. katol. Lublin 1976 t. II kol. 1006.

171. *Brzeziński Józef*. W: Encykl. katol. Lublin 1976 t. II kol. 1134.

172. *Czeska Maciejowska Sofia*. W: Dizionario degli istituti di perfezione. Roma 1976 vol. III kol. 368.

1977

173. *Ks. prof. Marian Alfons Myrcha*. Prawo Kanon. 20 (1977) nr 3—4 s. 5—10.

174. *Prawo zakonne po Soborze Watykańskim II, wydanie trzecie rozszerzone*. Warszawa 1977 ATK 8° ss. 342.

175. *Franciscane serve della Croce*. W: Dizionario degli istituti di perfezione. Roma 1977 vol. IV kol. 441—442.

176. *Fratelli della Misericordia di San Rocco*. W: Dizionario degli istituti di perfezione. Roma 1977 vol. IV kol. 669—670.

177. *Fratelli missionari delle terre di confine del Terz'ordine di San Francesco*. W: Dizionario degli istituti di perfezione. Roma 1977 vol. IV kol. 674—675.

178. *Fratelli del Patrocinio di San Giuseppe*. W: Dizionario degli istituti di perfezione. Roma 1977 vol. IV kol. 689—690.

179. *Fratelli del Sacro Cuore*. W: Dizionario degli istituti di perfezione. Roma 1977 vol. IV kol. 699.

180. *Fratelli samarytani di San Francesco*. W: Dizionario degli istituti di perfezione. Roma 1977 vol. IV kol. 701.

181. *Fratelli di Sant'Agostino del SS.Sacramento*. W: Dizionario degli istituti di perfezione. Roma 1977 vol. IV kol. 726.

182. *Gesu Cristo Misericordioso e Redentore, Suore di*. W: Dizionario degli istituti di perfezione. Roma 1977 vol. IV kol. 1135—1136.

183. *Immacolato Cuore di Maria, di Kietrz*. W: Dizionario degli istituti di perfezione. Roma 1977 vol. IV kol. 1654—1655.

1978

184. (zebrał i zredagował) *Zakony św. Franciszka w Polsce w latach 1772—1970*, praca zbiorowa, redaktor ... Warszawa 1978 ATK 8° cz. 1—3, ss. 258; 262; 302.

185. *Prezentki*. W: Zakony św. Franciszka w Polsce, Warszawa 1978 cz. 1 s. 51—52.

186. *Natywitanki*. W: Zakony św. Franciszka w Polsce, Warszawa 1978 cz. 1 s. 89—90.

187. *Córki św. Franciszka*. W: Zakony św. Franciszka w Polsce, Warszawa 1978 cz. 1 s. 148.
188. *Antoninki*. W: Zakony św. Franciszka w Polsce, Warszawa 1978 cz. 1 s. 150—151.
189. *Misjonarze kresowi*. W: Zakony św. Franciszka w Polsce, Warszawa 1978 cz. 1 s. 159.
190. *Bracia Opieki św. Józefa*. W: Zakony św. Franciszka w Polsce, Warszawa 1978 cz. 1 s. 160.
191. *Bracia samarytanie*. W: Zakony św. Franciszka w Polsce, Warszawa 1978 cz. 1 s. 160—161.
192. *Wiadomości ogólne o zgromadzeniach bezhabitowych*. W: Zakony św. Franciszka w Polsce, Warszawa 1978 cz. 1 s. 162—163.
193. *Posłanniczki Serca Jezusowego*. W: Zakony św. Franciszka w Polsce, Warszawa 1978 cz. 1 s. 163—164.
194. *Elżbietanki cieszyńskie*. W: Zakony św. Franciszka w Polsce, Warszawa 1978 cz. 1 s. 248—249.
195. *Franciszczanki Maryi Nieustającej Pomocy*. W: Zakony św. Franciszka w Polsce, Warszawa 1978 cz. 1 s. 258.
196. *Jaroszevska Jadwiga*. W: Dizionario degli istituti di perfezione. Roma 1978 vol. V kol. 303.
197. *Kulesza Jadwiga*. W: Dizionario degli istituti di perfezione. Roma 1978 vol. V kol. 378.
198. *Lament Bolesława*. W: Dizionario degli istituti di perfezione. Roma 1978 vol. V kol. 435—436.
199. *Marianum*. W: Dizionario degli istituti di perfezione. Roma 1978 vol. V kol. 985.
200. *Missionarie della Sacra Familia*. W: Dizionario degli istituti di perfezione. Roma 1978 vol. V kol. 1604—1605.

1979

201. *Il processo di canonizzazione di San Stanislao*. L'Osservatore Romano 13 V 1979 s. 5.
202. *Początki zgromadzenia siostr św. Teresy od Dzieciątka Jezus 1936—1965 (Rozwój stanów doskonałości w Polsce, nr 10)*. Prawo Kanon. 22 (1979) nr 1—2 s. 57—91. Nadb. ss. 33.
203. *Prof. Bolesław Wilanowski*. Prawo Kanon. 22 (1979) nr 1—2 s. 259—263.
204. *Prace nad dziełem „Polscy kanoniści”*. Prawo Kanon. 22 (1979) nr 1—2 s. 234—325.
205. (zebrał i zredagował) *Ku doskonałości zakonnej*, praca zbiorowa pod redakcją ... Warszawa 1979 ATK^o ss. 221.
206. *Praktyka administracyjna w zakonach*. W: *Ku doskonałości zakonnej*, Warszawa 1979 s. 9—97.
207. (przygotował do wyd.) *Schron na dachu, pamiętnik Żyda z 1943 roku*. Tygodnik Powszechny 33 (1979) nr 29 s. 5.

208. *Chóry zakonne*. W: Encykl. katol. Lublin 1979 t. III kol. 266.

209. *Czy została dokonana beatyfikacja Królowej Jadwigi?* Tygodnik Powszechny 33 (1979) nr 34 s. 6.

210. (razem z s. H. Brygołówną) *Drogą rad ewangelicznych, wprowadzenie do życia zakonnego*. Warszawa 1979 ATK 8° ss. 430.

211. Rec.: *Miscellanea Amato Pietro Frutaz*, Roma 1978. — *Collectanea Theol.* 49 (1979) fasc. 4 s. 209.

1980

212. *Przedmowa* (do pracy: A. Wojtczak, O. Wenanty Katarzyniec (1889—1921). W: *Chrześcijaństwo* t. IV Warszawa 1980 s. 35—36.

213. *Matka Wincenta Jadwiga Jaroszevska (1900—1937)*. W: *Chrześcijaństwo*, t. IV Warszawa 1980 s. 329—343.

214. *Zgromadzenie Córek Serca Maryi (SS. Sercanek) w latach 1885—1958* (Rozwój stanów doskonałości w Polsce, nr 11). *Prawo Kanon.* 23 (1980) nr 1—2 s. 87—161. *Nadb.* ss. 75.

215. *Śp. O. Władysław Stanisław Rymarz (1908—1979)*. *Prawo Kanon.* 23 (1980) nr 1—2 s. 238—240.

216. *Rozwój stanów doskonałości w Polsce (Program dalszej pracy)*. *Prawo Kanon.* 23 (1980) nr 1—2 s. 319—322.

217. *Konferencje Wyższych Przełożonych Zakonów w Polsce (Powstanie i organizacja)*, *Prawo Kanon.* 23 (1980) nr 3—4 s. 99—116.

218. *Bibliografie wydane przez Akademię Teologii Katolickiej*, *Collect. Theol.* 50 (1980) fasc. 4 s. 185—187.

219. *Les Bibliographies publiées par L'Académie de théologie catholique a Varsovie*, *Collect. Theol.* 50 (1980) fasc. specialis s. 239—242.

220. *Suore della Natività della Vergine*. W: *Dizionario degli istituti di perfezione*, vol. VI Roma 1980 kol. 251.

221. *Suore della Passione di Nostro Signore Gesù Cristo*. W: *Dizionario degli istituti di perfezione*, vol. VI Roma 1980 kol. 1233.

1981

222. *Polscy kanoniści (wiek XIX i XX)*. Zebrane zbiorowo materiały opracował i ułożył..., Warszawa 1981: Akademia Teologii Katolickiej 8° cz. 1 s. 284, cz. 2 s. 281.

Prace oddane do druku:

A) W Wydawnictwie ATK (w planie wyd. na r. 1981):

1. *Wybór pism ks. Jana Balickiego* (40 ark. wyd.).
2. *Polskie teksty ascetyczne*, t. I—IV. (każdy tom po 20 ark. wyd.).
3. *Franciszkową drogą, duszpasterskie i ascetyczne materiały o św. Franciszku z Asyżu* (32 ark. wyd.).

4. O. *Gwido Józef Bar* (1915—1942) — art. do dzieła zbior. *Chrześcijaństwo*, tom VIII (11 stron maszynopisu).
 5. S. *Irena Dziewałtowska Gintowt* — art. do dzieła zbior. *Chrześcijaństwo*, t. VIII (21 stron maszynopisu).
- B) W Wydawnictwie Pallotinum:
6. *Rozwój życia zakonnego* — art. do dzieła zbior. o życiu zakonnym (15 stron maszynopisu).
- C) W Redakcji „Prawo Kanoniczne” na rok 1981:
7. *Przebywanie zakonników poza domem zakonnym* — art. (21 stron maszynopisu).
- D) W Redakcji „Encyklopedia katolicka”, Lublin:
— kilka artykułów.
- E) W Redakcji „Dizionario degli istituti di perfezione”, Roma: — kilka artykułów.
- F) W dziele zbiorowym „*Słownik Pisarzy Zakonów św. Franciszka w Polsce*” (w planie wyd. na r. 1981) — 307 biogramów.
- G) W Wyd. OO. Karmelitów Bosych w Krakowie — dzieło:
S. Irena Dziewałtowska Gintowt, Miłość nie zna miary (Dziennik duszy), do planu r. 1982 przygotował do wydania O.J.R. Bar (30 ark. wyd.).

O. Ferdynand St. Pasternak Z.P.